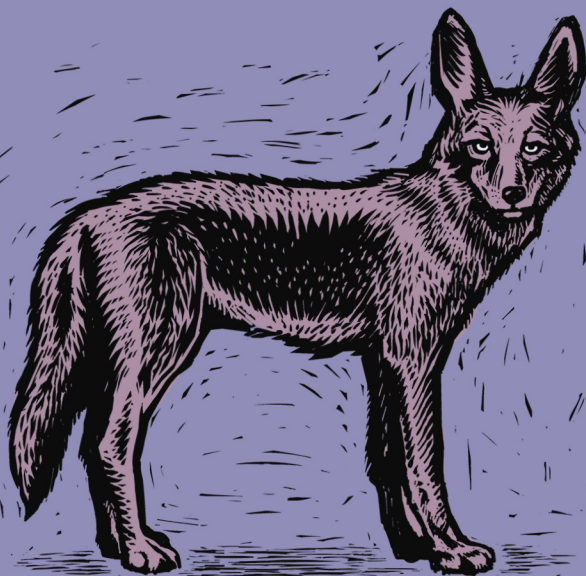


'Briljant! Een rijk verhaal dat ongelooflijk knap in elkaar zit.'

– A.M. Homes, auteur van *Vergeef ons*



DEVILF WONDEN

KIRSTIN VALDEZ
QUADE

ROMAN

Kirstin Valdez Quade

De vijf wonden

Vertaald door Gitte Postel

Uitgeverij Mozaïek – Utrecht

Dit verhaal is fictie. Alle namen, personages, locaties en gebeurtenissen zijn door de auteur verzonnen. Iedere overeenkomst met bestaande personen, plaatsen en gebeurtenissen in heden of verleden, berust op louter toeval.

Ontwerp omslag: Moker Ontwerp
Illustratie omslag: Moker Ontwerp
Lay-out binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 239 6134 5
ISBN 978 90 239 6135 2 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijk uitgegeven door W.W. Norton & Company, Inc, New York, VS, onder de titel *The Five Wounds*.

Engelstalige uitgave © 2021 Kirstin Valdez Quade
Nederlandse uitgave © 2023 Uitgeverij Mozaïek, Utrecht
www.uitgeverijmozaiek.nl

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij Mozaïek vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor mijn familie

DEEL 1

SEMANA SANTA

Amadeo Padilla is dit jaar Jezus. De *hermanos* zijn bezig voorbereidingen te treffen op het kale stuk grond achter de *morada*.

Hij is niet zo'n Jezus met zijdeachtig haar, roze wangen, amberkleurige ogen, geen Jezus-van-de-kinderen, Jezus-met-de-lammetjes. Amadeo is gespierd, zijn haar kortgeschoren op een hoofd vol littekens van knokpartijen uit zijn tienerjaren, huidplooien op de plek waar schedel en nek samenkomen.

Amadeo maakt het kruis niet van grenen, maar van zwaar, ruw eikenhout. Hij loopt op blote voeten, net als de andere *hermanos*, die hun mouwen hebben opgerold en *alabados* zingen. Ze hebben hun witte broek gewassen, hun *disciplina* op traditionele wijze gevlochten van de dikke nerven van yuccabladeren, de scheuren gerepareerd in de zwarte kap die ze zullen dragen om hun nederigheid tijdens het passiespel te benadrukken. De Hermano Mayor – Amadeo's graatmagere oud-*tío* Tíve, die hen allemaal verraste toen hij de luie zoon van zijn nichtje uitkoos – speelt op de *pito*, en de iele fluittonen stijgen op.

Vanochtend werd Amadeo wakker met het idee om het kruis met spijkers af te zetten, voor extra gewicht. Hij houdt de hamer met twee handen hoog boven zijn hoofd en laat hem met een dreun neerkomen. De planken stuiten, de klap weerkaatst tegen de buitenmuur van de *morada* en van de *cantina* The Idle Hour aan de overkant van de steeg.

Amadeo begint te zweten. Amadeo zweet wel vaker, maar doorgaans niet van het werken. Hij zweet als hij zit te eten, hij zweet als hij te veel drinkt. Drieëndertig jaar is hij, net zo oud als

Onze Heer, maar Amadeo is geen man met ambities. Zelfs zijn moeder zal dat van hem zeggen, al doet het haar pijn om het toe te geven. Yolanda kookt nog steeds voor hem, zet een bord voor hem neer bij zijn plek aan tafel.

Maar vanmiddag lijken zelfs Amadeo's tatoeages zich bij deze zware taak te moeten inspannen. Hij ziet zichzelf van een afstandje en van bovenaf. Een brandend Heilig Hart bonst tegen zijn linker borstspier, zweet druppelt van de punt van een bebloede dolk op zijn biceps, en de klimroos die zich langs zijn zij omhoog slingert komt tot bloei door de warmte van zijn harde werken. Op zijn rug schittert en glanst de Maagd van Guadeloupe, haar jurk gehavend door de drie verticale insnijdingen van de *sellos*, de geheime merktekens van het verbond. De littekens, elk zo lang als een mannenhand, zijn verdikt en roze en nog maar net genezen – een bewijs van zijn inwijding bij de *bermandad*.

Hoewel Amadeo zijn hele leven in Las Penas heeft gewoond, ziet hij het dorp nu met andere ogen: de lijnen zijn strakker, de kleuren helderder. Het onkruid langs het hek, het gaas van het hek zelf, de wuivende toppen van de populieren – alles heeft een bovennatuurlijke scherpte. De morada licht op door de zon die achter zijn rug oranje ondergaat; er loopt een scherpe grens tussen lucht en beton. Hij laat de hamer neerkomen, slaat elke spijker op zijn kop, geniet van het soepele draaien van zijn gewrichten, de vermoeidheid in zijn spieren. Hij voelt zich rechtschapen en krachtig, iedere beweging is voorbestemd. Hij voelt zich geknipt voor de rol.

Dan slaat hij de laatste nagel erin en keert terug in zijn lichaam, en de hermanos ruimen op en gaan naar huis.

Als Amadeo de auto stilzet op het grindpad naar zijn huis, zit zijn dochter Angel, acht maanden zwanger, op het trapje. Ze woont

bij haar moeder in Española. Hij heeft haar al meer dan een jaar niet gezien, maar hij heeft het nieuws gehoord van zijn moeder, die het van Angel had gehoord.

Wit hemdje, zwarte beha, een gouden kruis dat de weg naar haar borsten wijst voor het geval je ze over het hoofd had gezien. Een buik zo hard en rond als een kleioven. De knopen van haar spijkerbroek zijn niet dicht, om ruimte te geven aan de bolling van haar buik, maar ook als verwijzing naar hoe het zo gekomen is. Deze week is ze jarig, op Goede Vrijdag. Ze wordt zestien.

‘Shit,’ zegt Amadeo en geeft een ruk aan de handrem. Deze laatste week was de belangrijkste week in het leven van Jezus. Alles gebeurde in deze week. Amadeo moet zich nu dus bezighouden met opoffering en wederopstanding, niet met de tienerzwangerschap van zijn dochter.

De uitdrukking op zijn gezicht lijkt ze niet te hebben gezien, want ze staat op, lacht naar hem en zwaait met beide handen. Aan zijn achteruitkijkspiegeltje slingert de rozenkrans heen en weer en Amadeo ziet hoe daarachter zijn dochter met holle rug naar de pick-uptruck loopt. Ze staat even stil, draait zich half om, toont haar buik.

Ze heeft een grote, gouden handtas bij zich en een sporttas, met dank aan Marlboro. Angel omhelst hem zonder omwegen, haar buik tegen hem aangedrukt.

‘Dik ben ik, hè? Ik heb deze broek net nieuw en nu is-ie alweer te klein.’

‘Hoi.’ Hij klopt zijn dochter omzichtig op de rug tussen haar behandjes, doet dan een stap naar achter. ‘Wat is er aan de hand?’ zegt hij. Het klinkt te nonchalant, maar ze moet niet denken dat ze kan blijven, niet tijdens de Passieweek, niet nu zijn moeder niet thuis is.

‘Ach. Ik en mam kregen ruzie, dus ik heb tegen haar gezegd dat ze me hierheen moest brengen.’ Haar toon is luchtig. ‘Ik wist niet waar oma en jij waren. Ik zit hier al twee uur of zo dood te

gaan van de honger. Zwangere mensen moeten eten. Ik had bijna ingebroken om een boterham te kunnen maken. Kijken jullie dan nooit op je telefoon?’

Amadeo haakt zijn duimen in zijn broekzakken, kijkt omhoog naar het huis, dan terug naar de weg. De zon is nu onder, de schemer bijna staalblauw.

‘Ruzie?’ Ergens doet het hem toch wel deugd dat Angel boos is op haar moeder. Marissa heeft hem altijd het gevoel gegeven dat hij niet goed genoeg was.

‘Ik had er genoeg van. Ze bekijkt het maar,’ zegt ze met overtuiging. ‘Ik en de baby hebben op dit moment steun nodig van mensen om ons heen. Dat heb ik ook tegen haar gezegd.’

Amadeo schudt zijn hoofd. ‘Ik heb het heel druk,’ zegt hij, als een acteur die spijt moet uitbeelden. ‘Het komt niet zo goed uit nu.’

Angel lijkt niet gekwetst, alleen maar nieuwsgierig. ‘Waarmee dan? Heb je een baan of zo?’

Ze tilt haar sporttas op en begint naar de deur te lopen, wankelend onder het gewicht van bagage en buik. ‘Mijn moeder is niet thuis,’ roept hij. Hij schaamt zich voor de echte reden dat hij haar liever weer ziet vertrekken, schaamt zich voor de overgave die *penitente* zijn met zich meebrengt.

‘Waar is oma dan naartoe?’ Er klinkt oprechte bezorgdheid in haar stem. Met haar heup houdt ze de hor open, wacht tot hij de deur opent.

‘Hoor eens, dit is een drukke week.’ Hij raffelt de volgende zinnen af, met ingehouden adem: ‘Ik draag dit jaar het kruis. Ik ben Jezus.’

‘O, oké. Ze komt wel snel terug, toch?’

Yolanda had direct na afloop van de jaarlijkse vergaderperiode van het parlement vakantie opgenomen, net voor de Stille Week, precies toen Amadeo haar het hardst nodig had. ‘Misschien blijf ik daar wel voor altijd,’ had ze langs haar neus weg tegen hem

gezegd toen ze aan het pakken was. ‘Ik vind Vegas geweldig. De shows, de lichtjes, de drukte.’

‘Ze heeft niet gezegd wanneer ze terugkomt. Waarschijnlijk eind volgende week.’

Pas als Angel met een dramatische zucht haar sporttas en handtas op de keukenvloer smijt, komt het bij Amadeo op dat hij de tassen voor haar naar binnen had moeten dragen. Maar ze lijkt er geen erg in te hebben. Ze praat gewoon door.

‘Ik heb tegen mijn ma gezegd: “Best, dan ga ik naar oma. Zij houdt wél van me.”’

Die avond loopt Angel te babbelen over de schijf van vijf terwijl ze het eten klaarmaakt – een blik chili over een ongare pompoen gekwakt en een pak bevroren kaasbrood – en neemt vervolgens de tv over. Ze praat tegen haar buik. ‘Zag je dat, kleintje? Die vaars gaat naar hús. Zo kun je niet doen tegen je meiden.’

Amadeo zit aan het andere eind van de bank, merkwaardig nerveus. Hij probeert zich te herinneren wanneer hij voor het laatst alleen was met zijn dochter, maar hij weet het niet meer. Twee of drie jaar geleden met Kerst misschien; hij herinnert zich zijn ongemak toen hij in deze zelfde kamer Angel vragen stelde over wat ze leuk vond, als Yolanda naar de winkel was of bij de burens.

Hij veegt zijn handpalmen af aan zijn bovenbenen, laat zijn tong rondgaan in zijn mond. Porseleinen poppetjes staren hem met hun bevroren ogen aan vanuit Yolanda’s hoekkastje, waar ze in hun frutseljurkjes naast souvenirbellen en borrelglasjes op hun plankje zitten. Als hij aan tío Tíve denkt, voelt hij plotseling een steek in zijn buik. Wat zal die ervan zeggen dat Angel hier is – de vrucht van zijn zonde, beladen met haar eigen zonde.

‘Maar,’ zegt Amadeo. ‘Je ma zal waarschijnlijk wel willen dat je snel terugkomt, toch?’

‘Ik moet haar aan het verstand peuteren dat ze niet de enige is in mijn leven. Ze moet leren mij met respect te behandelen.’

Amadeo masseert zijn dij. Hij kan haar niet wegsturen. Yolanda zou hem de kop afhakken. Hij vindt het wel erg jammer dat zijn moeder niet gewoon hier is. Yolanda en Angel zijn behoorlijk close; Yolanda stuurt het meisje geld, nu eens vijfentwintig, dan weer vijftig dollar, ze neemt haar mee uit eten in Española of Santa Fe, en een paar keer per jaar gaan ze samen shoppen bij de outletwinkels.

‘Misschien kun je terugkomen als mijn moeder weer thuis is.’ Schuldgevoel steekt als een naald in zijn zij.

Angel lijkt hem niet te hebben gehoord. ‘Echt, dat mens zit maar tegen me te preken over hoe ik het verknald heb en waarom ik niet van haar fouten heb geleerd, maar wat kan ik daar nu nog aan doen, dan? Oké, ik snáp het: ik heb haar stomme leven verprutst. Best. Maar als zij gaat lopen doen alsof ze zo volwassen is, dan zou ze zich ook eens als een volwassene moeten gedragen.’

Amadeo zou zijn zus moeten bellen, haar zo ver krijgen dat Angel bij haar en de meisjes in Albuquerque kan logeren. De reddende engel uithangen – echt iets voor Valerie. Maar hij praat niet meer met Valerie, niet sinds Kerst.

Angel lijkt op haar moeder, hetzelfde glanzende, dikke haar en de blozende wangen, maar haar gezicht is wat grover dan dat van Marissa. Amadeo’s genen, vermoedt hij. Amadeo vraagt zich af of Marissa zich destijds ook zo jong gedroeg. Marissa was zestien, Amadeo achttien, maar ze voelden zich oud. Haar ouders waren boos geweest en hadden zich voor hen geschaamd, maar hadden toch een babyshower voor het jonge stel georganiseerd. Amadeo had ervan genoten in het middelpunt van de belangstelling te staan, gefeliciteerd te worden door haar familie en de zijne, *tamales* en *biscochitos* op papieren bordjes aangereikt te krijgen door oude vrouwen die bereid waren alles te vergeven in ruil voor een bruiloft in de kerk. Hij ging staan om voor hen te zingen, met een

knikje naar Marissa: ‘Dit draag ik op aan mijn meisje.’ *Bendito, bendito, bendito. Los ángeles cantan y alaban a Dios.* Iedereen klapte, oude dames depten hun ogen, Yolanda wierp kushandjes vanaf de andere kant van de kamer. Amadeo had zich deugdzaam gevoeld, verantwoordelijk voor zijn vriendin en zijn ongebooren kind.

Natuurlijk was het nooit van een bruiloft of samenwonen gekomen. Angel werd geboren en tegen de tijd dat ze leerde praten en lopen, was Amadeo nergens meer te bekennen. De oude vrouwen schudden berustend hun hoofd. Hoe hadden ze ook kunnen denken dat er iets te verwachten viel van Amadeo, van mannen in het algemeen? ‘Zelfs de beste mannen zijn geen cent waard,’ zei zijn grootmoeder altijd. ‘Behalve jij, *hijito*,’ voegde ze er dan vriendelijk aan toe als ze zag dat Amadeo in de kamer was. ‘Jij bent een cent waard.’

Toen Angel een jaar of vijf was, had hij tot zijn opluchting alle verplichtingen heel gemakkelijk van zijn schouders laten glijden. Hij hoefde alleen maar niet meer op te nemen als Marissa belde – en dat gebeurde minder vaak dan je zou denken – en hij was vrij.

Alsof ze antwoord geeft op een vraag zegt Angel: ‘Ik ben niet echt van school gegaan. Ik volg zo’n heel programma en ik ga examen doen en zo, dus maak je geen zorgen.’ Ze kijkt Amadeo verwachtingsvol aan.

Amadeo beseft dat hij vergeten is om zich zorgen te maken, vergeten is om erbij stil te staan zelfs. ‘Mooi. Dat is mooi.’ Hij staat op, wrijft met beide handen over zijn geschoren hoofd. ‘Zonder diploma red je het niet.’

Ze kijkt nog steeds naar hem, verlangt iets van hem: geruststelling, goedkeuring. ‘Nee echt, serieus. Ik ga examen doen.’ En dan steekt ze van wal over studeren en succes en haar dromen najagen, de peptalk die ze te horen krijgt bij het programma voor tienerouders waaraan ze meedoet. ‘Brianna, dat is mijn docent, die zegt dat ik in mezelf moet investeren als ik hem een goed leven wil geven. Ik ga echt niet hetzelfde doen als mijn ma: tien

jaar lang in hetzelfde secretaressebaantje blijven hangen en maar proberen een architect aan de haak te slaan. Ik ga iets groots doen.' Ze richt zich tot haar buik. 'Toch, hijito?'

Hier wordt Amadeo vreselijk treurig van. Hij opent een biertje en heeft de helft al naar binnen geklokt voordat hij zich herinnert wie hij deze week is. 'Fuck,' zegt hij walgend en giet de rest in de gootsteen.

Angel kijkt naar hem op vanaf de bank. 'Je kunt maar beter niet meer dat soort taal gebruiken. Hij kan echt alles horen wat je zegt.'

'Fuck,' herhaalt Amadeo, want het is zijn huis, maar hij zegt het zachtjes en stelt zich voor hoe het geluid het kind bereikt, door het lichaam van zijn dochter heen. Hij blijft staan. 'Ik moet gaan.'

Iedere avond van de vasten zijn de hermanos in de morada bij elkaar gekomen om onder toezicht oog van tío Tíve de rozenkrans te bidden, en elke vrijdag mediteren ze op de kruiswegstaties. Op hun knieën, met gebogen hoofd. Er zijn negen hermanos, en met uitzondering van Amadeo zijn ze allemaal ouder dan zeventig. Tío Tíve is de oudste – 87 – en nog volop in de race.

'Jezus bad,' reciteert Al Martinez, "Abba, Vader, voor U is alles mogelijk; laat deze beker aan mij voorbijgaan." Amadeo mag Al graag. Een grote, praatgrage vent die tranen in zijn ogen krijgt als hij het over een van zijn kleinkinderen heeft. Hij is niet zo lang geleden afgezwaaid als langeafstandstrucker; zijn schouders zijn rond geworden doordat hij zijn hele werkzame leven over een stuur heeft gehangen, op weg naar de horizon.

De uit betonblokken opgetrokken muren van de morada zijn wit geschilderd. Er staan een paar banken achter elkaar opgesteld. Het enige dat de moeite van het bekijken waard is, is het kruisbeeld. Deze Christus is niet zoals Christus in de kerk: een

hoogglanshuid, wat ingetogen pareltjes bloed waar de kroon de slaap raakt, de gezichtsuitdrukking intens en nuffig, een volmaakt evenwicht tussen compassie en lijden en – ja, het is er echt – zelfmedelijden. Nee, de Christus die hier aan de muur hangt, is oeroud en bloederig. Zelfs het houtsnijwerk heeft iets gewelddadigs: de beitel heeft afdrukken gegroefd in buik en dij en vingers en tenen afgestompt. De omtrekken van het gezicht zijn ruw, de ribben scherp. Op het hoofd van het beeld zit echt haar, dat slap naar beneden hangt.

Elke avond draagt een andere hermano de Heilige Geheimen voor en dan antwoordt de rest in koor. Dit deel vindt Amadeo het fijnst: al hun stemmen die zich samenvoegen tot een brommende onderstroom met steeds hetzelfde, voorspelbare rijzen en dalen. Maar vanavond, na de komst van Angel, is hij gespannen en afgeleid. Amadeo overweegt om haar moeder te bellen en te vragen of ze haar komt halen, maar verwerpt het idee onmiddellijk bij de gedachte dat hij Marissa dan over de processie moet vertellen. ‘Je kunt niet voor je dochter zorgen vanwege wát?’ Hij kan haar smalende woorden al horen.

Hij kijkt naar de biddende mannen: tío Trive, in de diabeteschoenen die hij vergoed krijgt vanuit het veteranenfonds, met zijn bevende lippen; Francie Zocal, met de blauwe, kloppende adertjes op zijn oogleden; Shelby Morales, die zijn grijze paardenstaart over zijn schouder heeft hangen als een meisje.

‘De soldaten hingen Hem een purperen kleed om, vlochten een doornenkroon en zetten Hem die op,’ zegt Al, laag en duidelijk, alsof hij zijn best doet een opkomende emotie te beteugelen.

Negen mannen is niks vergeleken met hoe het vroeger was, vertelde Al aan Amadeo toen ze een paar weken geleden het schemerdonker in stapten. Een aantal generaties geleden liep het ledenaantal, zelfs bij een hermandad zo diep in de bergen als deze, in de honderden. In die tijd, toen er maar één priester was op vele afgelegen, geïsoleerde gemeenschappen, was de hermandad

niet alleen een religieuze groepering, maar ook een gemeenschap van mensen die elkaar hielpen, politiek bedreven, bijeenkomsten hielden. En de doden begroeven.

‘We hebben deze hermandad aan jouw oudoom te danken. Hij heeft de traditie nieuw leven ingeblazen,’ zei Al Martinez. ‘Zelfs toen mijn vader nog een jongen was, was die al bezig te verdwijnen. Er was niets meer over van de morada van weleer. Maar Tíve heeft het benzinestation gekocht en opgeknapt, en ons herinnerd aan wat we ooit hadden. De dood van zijn zoon heeft zo toch nog iets goeds voortgebracht.’

Erg fraai is de morada niet. Buiten staan twee afgesloten pompen en het donkere geraamte van een reclamebord waarvan de felgekleurde plastic platen allang verdwenen zijn. De winkelruit is dichtgeschilderd met beige muurverf, een restant van een klus van lang geleden. Een enkele keer stopt er een vreemdeling voor benzine, kijkt in het rond, in de war gebracht door de auto’s die voor het gebouw geparkeerd staan, en rijdt dan het dorp door en er weer uit.

‘Onze morada is misschien niet zo mooi als die in Truchas en Abiquiu en Trampas,’ zei Al Martinez. ‘Misschien is die van ons geen ansichtkaart waard. Er is niks bijzonders te zien in Las Penas en ik zeg: houden zo. Beeldhouwers en biowinkels hoeven we hier niet. Laat de toeristen maar naar Taos gaan.’

Eerst de rozenkrans, dan individueel gebed in stilte. Het hoort een uur te duren, maar het is onvoorstelbaar hoelang dat lijkt, hoe snel smeekbedes en boetedoening en devotie saai worden. Binnen een paar minuten beginnen je knieën te protesteren omdat de knieschijven worden platgedrukt tussen bot en beton en tegen de tijd dat de rozenkrans is afgelopen, slapen je benen. Je tegen de vloer geduwde teennagels doen pijn.

Amadeo denkt aan zijn dochter, alleen in het huis. Ze zou van alles kunnen uitspoken: in zijn spullen snuffelen, vrienden uitnodigen. Zelfs jongens een leuke avond bezorgen.

Hij struikelt over het credo. Hij doet zijn ogen open en kijkt naar Tíve en ja hoor, de oude man heeft zijn afkeurende blik op hem gericht. Amadeo knijpt zijn ogen dicht.

‘Amen,’ zeggen de hermanos in koor en de rozenkrans is voorbij voordat Amadeo er goed en wel aan begonnen is.

Bidden in stilte is het moeilijkste deel. Alstublieft, God, denkt Amadeo, en raakt dan de draad kwijt. Zijn knieën zijn verpulverd. Hij vraagt zich af of hij hiermee blijvende schade aanricht. Buiten klinken avondgeluiden: een auto die voorbijrijdt, de roep van een nachtvogel, het getik van motten tegen de dichtgeschilderde ramen.

De *entrada* van Amadeo – zijn inwijding en eerste audiëntie bij de hermanos – vond vijf weken geleden plaats, op Aswoensdag.

‘Bij zonsondergang klop je aan.’ Tíve had het met hem doorgesproken tijdens een lunch bij Dandy’s Burgers in Española. Hij sprak zacht, en Amadeo keek even naar het gezin aan de tafel naast hen. Maar die letten niet op hen. Een jongen van een jaar of zes, zeven met ketchup op zijn broek probeerde zijn hamburger te eten terwijl zijn moeder steeds met een servetje in zijn gezicht zat. Buiten zat Tíve’s hond Honey, een roestkleurige dobermann, door het raam naar hen te kijken, met één bleke wenkbrauw opgetrokken. Haar ongecoupeerde oren gaven haar iets vleermuisachtigs.

‘Je klopt drie keer.’ Tíve deed het voor op de tafel, terwijl hij hem streng aankeek van onder de klep van zijn trucker cap.

Amadeo’s moeder is dol op haar oom. Ze heeft een plaatje in haar hoofd van hoe een familie eruit zou moeten zien waar Tíve, in de rol van de eenzame, lieve knorrepot, goed in past. Eigenlijk, vermoedt Amadeo, wil Tíve vooral met rust worden gelaten, en dan niet zoals oude mensen in tv-films met rust wil-

len worden gelaten, in de stiekeme hoop dat er een verdwaald jong mens zal langskomen zodat ze elkaar kunnen redden. Tíve mag dan oud zijn, hij heeft geen behoefte aan het vertellen van eindeloze verhalen, het ophalen van herinneringen of het delen van zijn wijsheid.

‘Oké.’ Amadeo knikte gewillig. Hij had honger, maar wilde niet als eerste zijn hamburger uitpakken. Onopvallend stopte hij een frietje in zijn mond.

Zijn oudoom keek hem woest aan. Hoe verschrompeld ook, de man kon je de stuipen op het lijf jagen. ‘Op die dag vast je en ga je naar de mis, begrepen? Van nu af aan moet je op vaste tijden naar de kerk. En ook gaan biechten.’ Tíve gaf hem een brochure over de rozenkrans. ‘Je kunt ze wel opzeggen toch?’

‘Zou het niet meer betekenis hebben als ik zelf mijn gebeden bedenk?’ Amadeo bladerde door de brochure. ‘Deze kent iedereen toch al?’ De afkeer in de blik van zijn oom dwong hem tot schaamte.

Uit het borstzakje van zijn flanelen overhemd viste Tíve een dubbelgevouwen velletje van een notitieblokje en gaf het aan Amadeo. ‘Uit je hoofd leren,’ zei hij. ‘En met niemand over praten. Dit is geheim.’

Amadeo tuurde naar de tekst die tío Tíve in beverige blokletters met een stomp potlood had overgeschreven. Het leek op een gedicht met veel coupletten en Amadeo zag in een flits zijn taalboek uit groep zeven voor zich, met een lang, rijmend gedicht over een vlinder dat hij na school graag hardop las, de woorden fluisterend in zijn kamer, genietend van het ritme, de onvermijdelijkheid van de klanken. Lucht, vlucht, zucht. Zo suf als wat.

Halverwege de pagina zat een vetvlek en Amadeo stelde zich zijn oudoom voor, fronsend boven het papier in het zwakke schijnsel van de keukenlamp, met de koude restanten van een treurig eenpersoonsmaal van roereieren naast zich.

‘Ho, wacht even, dit is in het Spaans,’ zei Amadeo.

‘Goeie genade,’ mompelde Tíve. Hij begon zijn hamburger uit te pakken, alsof hij het opgaf.

Zelfs Yolanda spreekt niet goed Spaans, hoewel zij tenminste nog de *telenovelas* kan volgen die ze elke doordeweekse avond kijkt op de tv op haar slaapkamer. ‘Het zou me veel beter afgaan in het Engels,’ probeerde Amadeo nog, maar toen zijn oom zijn ongeloof liet blijken, corrigeerde hij zichzelf. ‘Ik maak maar een grapje. Het gaat me zeker lukken. Op de middelbare school heb ik Spaans gehad.’

Het eerste deel van het ritueel was een vraag-en-antwoordstuk.

Novicio: Dios toca en esta misión, las puertas de tu clemencia. God klopt aan bij dit missiehuis, op de poorten van zijn genade.

Hermanos: penitencia, penitencia, si quieres tu salvación. Penitentie, penitentie, als je verlost wilt worden.

‘Vooruit, oefenen,’ zei Tíve, en Amadeo zegde, opeens verlegen, zijn regels op. Tot zijn verrassing begon zijn oudoom de antwoorden te zingen, met een krakende maar prachtige stem. Aan de tafel naast hen stopte de kleine jongen even met kauwen en keek met volle wangen toe.

‘Bij het binnentreden van deze morada, zet de rechtervoet neer en prijs de lieflijke namen van Jezus, Maria en Jozef.’

Als hij eenmaal de drempel over was, moest Amadeo knielen voor de oude mannen die zijn broeders zouden worden, en hun om vergeving vragen.

‘En dan snijd je me?’

‘Eerst moet je de eed afleggen.’

‘Daarna?’

Tíve knikte nauwelijks waarneembaar.

‘Diep?’ fluisterde Amadeo zonder zijn stem te laten trillen.

Zijn oudoom haalde de schouders op. ‘Niet heel diep. Vooruit, zeg je regels op.’

‘Vergeef me, mijn broeders, als ik u op de een of andere manier heb beledigd of te schande gemaakt.’

En Tíve zong als antwoord: ‘Moge God hen vergeven die al vergeven zijn door mij.’

Amadeo’s ogen vulden zich met tranen, een plotselinge droefheid kneep zijn keel dicht. Hij keek weg, gegeneerd.

Ook Tío Tíve schraapte zijn keel. ‘Zorg dat je er klaar voor bent.’

Er waren praktische redenen voor het maken van de sellos – de drie verticale sneden in zijn rug: als hij zichzelf zou gaan geselen, zou het bloed uit de wonden stromen, zodat er onder de huid geen zwellingen of bloeduitstortingen zouden ontstaan.

Aanvankelijk had Amadeo zich verheugd op het moment dat hij zou knielen voor de *sangrador* die hem zijn merkteken zou geven. Maar op de ochtend van Aswoensdag begon de moed hem in de schoenen te zinken. De hele dag dacht hij aan de sellos, en zijn knieën werden steeds slapper.

Hij schoor zich voor de entrada (hoewel hij niet opnieuw douchte, want hij wilde dat de as op zijn voorhoofd zou blijven zitten, het bewijs voor zijn oudoom dat hij naar de mis was geweest), trok nette schoenen aan en een nieuw geruit hemd, nog stijf uit de verpakking, spetterde een geurtje in zijn nek. Zelfs nu kon hij de nare, scherpe geur van zijn zweet nog ruiken.

Op het laatst, vlak voordat hij zich bij de deur van de morada aandiende, had Amadeo aan zijn angst toegegeven; hoewel hij de hele dag had gevast, diepte hij een fles wodka op uit zijn ladekast, verbrak de verzegeling en nam een paar grote teugen.

De entrada was daarna een wazige opeenvolging van indrukken. Het lied van de hermanos, rijzend en dalend als golven. De geheime eed, die hem voor het leven bond. En de *pedernal*: een stuk obsidiaan met een messcherpe rand, een gevaarlijke maansikkel. De grote hand van Al Martínez warm en kalm op zijn schouder, het geruststellende gebrom van de man. ‘Het zijn maar oppervlakkige sneetjes, jongen. Diep inademen.’ Het hart van Amadeo als de regelmatige, te luide beat van een drumstel,

zijn flanken glibberig van het koude zweet. En, terwijl het lemmet de huid van zijn rug openkerfde, het aanzwellende gevoel van zijn eigen onwaarachtigheid.

Eindelijk slaat Tíve een kruis. ‘Oké,’ zegt hij geërgerd. ‘Amen.’ Amadeo gaat staan, zijn benen tintelen. Om hem heen maken de hermanos zich klaar om te vertrekken. Sommigen van hen zullen, om hun schorre stemmen te smeren, op de parkeerplaats zachtjes napraten over van alles en nog wat, terwijl anderen zich naar huis haasten, hun vrouw kussen en hun plaats innemen op de bank voor de tv.

Thuis zit Angel op hem te wachten en dus blijft Amadeo nog even hangen. Als de dobermann van Tíve de mannen naar buiten ziet komen, is ze buiten zichzelf van vreugde. Ze rent rond over de parkeerplaats, blaffend als een gek, haar lange, spitse snuit naar de hemel gericht. Als je haar ziet is het moeilijk te geloven dat dit zo’n agressief ras is; Honey is slechtgemanierd en voortdurend op zoek naar aandacht, met een zwakzinnig soort enthousiasme. Haar rossige vacht is dof, alsof ze ooit een gewone bruine of zwarte hond was die in de zon is gelegd om te bleken. Ze duwt haar kop onder Tíves hand en kwispelt woest met haar staartstompje.

‘Zeg vriend,’ zegt Al Martinez vanuit de deuropening, en hij geeft tío Tíve een klap op zijn magere schouder. Tíve verstijft. ‘Ik wil je de jongste van Elena laten zien – mijn tweede kleindochter!’ Hij trekt zijn telefoon al uit zijn zak, veegt geroutineerd over het scherm. ‘Kijk hier.’

Tíve tuurt naar de foto en ook Amadeo kijkt over zijn schouder naar het paarse gezichtje van een onooglijke baby met een kanten bandje met tierlantijntjes om haar gerimpelde hoofdje geknoopt. ‘Tja,’ zegt Tíve.

‘Nou, ze is echt prachtig. Heeft de mooie mond van haar grootmoeder.’ Al brengt de telefoon dicht bij zijn eigen gezicht, bestudeert hem gelukzalig, en stopt hem dan weer in zijn zak. Hij schraapt zijn keel. ‘Zeg luister, maat, Isaiah, mijn jongste, wil zich bij ons aansluiten. Hij wil een hermano zijn. En nu we toch bezig zijn *novicios* aan te nemen...’ hij gebaart met zijn hoofd schuin richting Amadeo ‘... zou hij een uitstekende kandidaat zijn. Hij wil zijn geschiedenis omarmen.’

‘Nee,’ zegt Tíve. ‘Geen *novicios* meer.’

‘Maar Tíve. Hij is een goeie jongen, manager bij Lowe. Net veertig geworden. We hebben jonge mensen nodig. Dat heb je zelf gezegd.’

‘Nee,’ zegt Tíve. ‘Het is geen goed moment.’

Eerst trekt er een vlaag woede over het gezicht van Al, dan teleurstelling. Hij kijkt weer even naar Amadeo, lijkt iets in te slikken en zegt dan zacht: ‘Alsjeblieft, broeder, Isaiah heeft dit nodig. Met Elena heb ik het goed gedaan, maar Isaiah zit diep in de *chiva*, heeft alle afkickklinieken van binnen gezien, heeft zelfs zijn zus een keer beroofd, had de computer en de tv en alles meegenomen. We weten ons geen raad. Het gaat nu beter met hem, maar dit zou hem erg helpen, hij zou houvast krijgen aan iets wat groter is dan hijzelf. Hij denkt dat het hem kan redden, en dat denk ik ook.’

‘Je gaat dat gif niet de morada binnenhalen. Over mijn lijk.’ Tíve loopt naar zijn auto, gebogen en scheef.

‘Dat is hard,’ zegt Amadeo, maar hij kan een gevoel van tevredenheid niet onderdrukken, want hij is wel verkozen, en niet alleen voor de hermandad, maar voor de belangrijkste rol die er is. ‘Zijn zoon Elwin stierf aan een overdosis.’

‘Ik weet het.’ Hij blijft Tíve nog een tijdje nastaren, zijn blik is zorgelijk. Zachtjes zegt Al: ‘In de tijd van mijn opa was er een Jezus die om spijkers vroeg. Beste Jezus die ze ooit hebben gehad.’

Amadeo slikt. ‘Serieus? Werd hij echt aan het kruis genageld? Met echte spijkers?’

Al Martinez knikt. ‘Dat is nog eens een offer, hè? Stel je voor.’ Hij draait zijn hand langzaam, om en om, en raakt dan het midden van zijn handpalm aan.

‘Wie was dat?’ Amadeo heeft het gevoel dat hij aan de rand staat van een groot mysterie. De nacht om hem heen is gigantisch.

Al haalt zijn schouders op. ‘Ik weet alleen maar wat mijn opa aan mijn vader heeft verteld en hij aan mij. Ik weet alleen dat hij het heeft gedaan.’ Hij gooit zijn sleutels een stukje op en loopt naar zijn auto.

Amadeo staat alleen op de verlaten parkeerplaats. Na zoiets ben je vast nooit meer dezelfde. Hij ziet het voor zich, zoals hij de tijd van weleer altijd voor zich ziet, in zwart-wit: de vastberaden blik van de man als zijn vlees door de spijkers wordt doorboord, het verzengende licht dat hem vervult. De verzamelde menigte laat zich op de knieën vallen.

Op Schorselwoensdag wordt Amadeo om half zeven ’s ochtends wakker door het gegorgel en gesis van de pijpen in de muur naast zijn hoofd. Hij gooit zich in het doorgezakte bed op zijn andere zij, probeert niet aan Angel te denken. De pijn van Christus, houdt hij zichzelf voor. Denk daaraan. Elke avond na het douchen oefent Amadeo in de badkamerspiegel op zijn gezichtsuitdrukking terwijl het water nog van zijn voorhoofd druipt. Hij spreidt zijn armen, spant zijn gezichtsspieren aan en ontspant ze weer, probeert zich de nuances van het lijden eigen te maken. Nu, terwijl hij in bed ligt, probeert hij het weer, maar zijn gezicht voelt stijf als rubber. Hij probeert zich in te leven in die man van lang geleden die, met een paar spijkers, iets echts wist neer te zetten.

De gedachte aan Angel maakt hem misselijk, en nog misselijker wordt hij van de gedachte aan de persoon die haar in deze staat heeft gebracht. In het verhaal dat Amadeo van zijn moeder heeft

gehoord, wordt dat detail niet vermeld, maar hij heeft geen feiten nodig om er zich een voorstelling van te kunnen maken: een of andere *cholo* die chiva dealt vanuit het raampje van zijn lowrider.

Als hij weer wakker wordt, hangt Angel over hem heen en port in zijn schouder. 'Pap? Kun je me naar school brengen? Je moet opstaan.'

Amadeo mompelt iets in zijn kussen op het moment dat zij de deur weer dichttrekt. Later hoort hij haar als vanuit de verte opnieuw zijn naam noemen, maar het geluid dringt niet door de schil van zijn slaap heen.

Het is tien uur geweest als hij opstaat, het huis is zonnig en leeg. Hij heeft nog twee uur voor de mis begint. Angel heeft een briefje op tafel achtergelaten: *Ben met tío Trve meegeleden*. Geen naam eronder, geen xxx. Een gevoel van schuld nestelt zich zwaar in zijn ingewanden. Hij eet de koude eieren met spek die Angel voor hem heeft laten staan, en dan, omdat dat akelige, onrustige gevoel maar niet wil wijken, trekt hij een biertje open.

**'Quade creëert een wereld die bruist
van mededogen en menselijkheid.'
– New York Times**

Amadeo Padilla, een 33-jarige, werkloze alcoholist wordt zijn hele leven al gepamperd door zijn moeder. Maar nu heeft hij de hoofdrol gekregen in de Goede Vrijdag-processie en stort hij zich vol overgave op de voorbereidingen, hopend dat deze dag zijn redding zal betekenen.

Dan staat zijn hoogzwangere tienerdochter Angel op de stoep, die het huis van haar moeder is ontvlucht. Ondertussen houdt grootmoeder Yolanda het nieuws dat ze niet lang meer te leven heeft strikt geheim. En dan is er de nog altijd kritische oudoom Tíve.

In *De vijf wonden* brengt Kristin Valdez Quade de familie Padilla tot leven in een levendig, gewaagd en tegelijk ontroerend verhaal. In een meesterlijke stijl vol humor beschrijft ze de familieverhoudingen en tekortkomingen, en het diep-menselijke verlangen naar heling en vergeving.

Kristin Valdez Quade, afkomstig uit New Mexico, is docent Creative Writing aan Princeton University. Haar verhalen, onder meer gepubliceerd in *The New Yorker*, oogstten veel lof.

NUR 302

